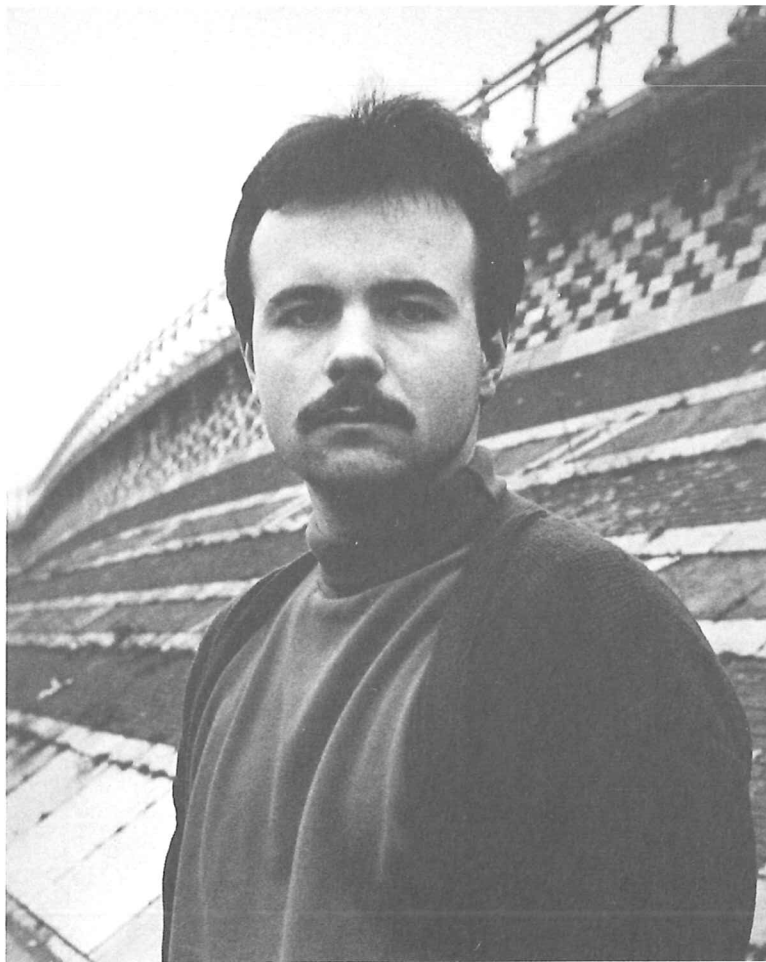

ons degelijk getraind. In Nederland verloopt het allemaal chaotischer, met weinig ruggegraat. En in die chaos, voegt Guy Joosten eraan toe, vertoont men de neiging om mekaar recht te houden en te ondersteunen. Er is een té grote wederzijdse hygiëne, een soort flauwe emotionele verbondenheid die gekoesterd wordt en die maakt dat men in het werk nooit – grensverleggend – aan de essentie raakt. Luk Perceval: “Tijdens repetities zeggen ze de hele tijd tegen elkaar dat alles zo leuk gaat, terwijl wij de neiging hebben elkaar met de grond gelijk te maken. Die Nederlanders zijn de Amerikanen van Europa: lichtgevoelig, maar oppervlakkig, wij willen telkens een strijd aangaan, elkaar de waarheid zeggen.”

Viviane De Muynck ervaart de Nederlandse opleiding als lossier; meer gericht op het naar buiten brengen van de persoonlijkheid van de acteur, waar men dan ook goed in slaagt. Wij daarentegen zijn bewuster met ons vak bezig, met meer eenvoud en zonder pretentie. De aandacht van de Nederlandse acteur is gefixeerd op het eindresultaat, die van de Vlaamse acteur op het werkproces zelf. Wanneer men mij in Nederland vraagt hoe ik een rol voorbereid en als ik dan antwoord dat ik altijd *blank* naar een repetitie ga, reageert men ontsteld. Terwijl ik denk dat ik de dingen enkel kan onderzoeken in confrontatie met de regisseur, met m'n medespelers en met de tekst. In Nederland werkt men veel beredeneerder. Alles wordt vooraf bedacht en dat doodt de speelsheid en ook de creativiteit. Wij werken veel organischer.”

Het kan dan ook geen toeval zijn dat zowel Viviane De Muynck als de mensen van Blauwe Maandag Compagnie een samenwerking aangingen met ex-Werktheateracteurs in wier aanpak dat “organische” duidelijk aanwezig was.

Herman Gilis wijst op het vaak ontbreken van het pure spelplezier: “Het spelen van marginale figuren b.v. in Fassbinders *Koffiehuis* staat héél ver van de Nederlandse acteurs af, terwijl we hier in het Noorden, ook historisch gezien, toch in een van de armste streken van Nederland zitten, maar die volkse, marginale reflex kennen zij blijkbaar niet meer.” Hebben die verschillen in spelbenadering van Vlaamse en Nederlandse acteurs soms iets te maken met de afstand tussen een “katholieke” en een “calvinistische” mentaliteit? Herman Gilis: “Je mag niet veralgemenen. Nederlanders zijn een weinig speels volk, maar er zijn hier ook zeer goede acteurs en actrices. In het contact dat ik vandaag heb met pas afgestudeerden van de toneelscholen, merk ik dat die impuls tot meer plezier in het

werk, opnieuw aanwezig is. Dat wat Jaap Kruithof “de lust in de arbeid” noemt is vandaag in het theater tot een politieke waarde geworden. Emotionaliteit, sensualiteit, speelsheid steken terug de kop op en dat heeft niet uitsluitend met gevoelens te maken; er bestaat ook zoiets als de sensualiteit van het denken”.

Alice in Wonderland

Valt er dan zoiets te omschrijven als een “Nederlandse mentaliteit” of een “Vlaamse ziel”? Pol Dehort voelt Nederland aan als een “verzorgingsstaat”, uniform en gladgestreken. Viviane De Muynck noemt de Vlamingen grijzer, steeds geneigd tot relativeren, zonder de ambitie om zonodig iets te bewijzen. “Ik loop hier rond als Alice in Wonderland”, zegt ze, “achter een wit konijn, op zoek naar een theeparty die nergens doorgaat; je ziet hier de meest waanzinnige creaturen op straat lopen; iedereen manifesteert een grote geprononceerde individualiteit naar buiten uit, maar onderhuids leeft er een verdoken calvinisme.” Het beeld dat de Nederlander van de Vlaming heeft, noemt ze erg clichématig; een Vlaming wordt geassocieerd met het niveau én het karakter van zijn stripcultuur. “Bovendien ziet men ons als bourgondischer, mystieker, exuberanter, met

dat ‘verrukte’ van het katholicisme. *Ik denk dat wij twee verschillende volkeren zijn, alleen hebben wij toevallig een gelijkaardige taal*”. Luk Perceval: “*Dit land (Vlaanderen) is verschrikkelijk om er theater in te maken, maar aan de andere kant... god, ben ik liever thuis dan in Nederland*”, een conclusie die hij onmiddellijk relativeert met een daverende lach...

Coda

En wat kan onze conclusie zijn bij dit alles? Toch niet dat het klokje thuis beter tikt... De beschreven fenomenen zijn complexer dan dat. Het gaat immers niet alleen om een vergelijking van min of meer toevallig naast elkaar geplaatste producties uit Vlaanderen en Nederland, maar ook om hun receptie, om het organisatorische, financiële en beleidsmatige kader waarin ze ontstonden, om hun leven en overleven binnen een gemeenschap... Zetten we een aantal van de gedetecteerde factoren even op een rij.

1. De kloof die vanaf het einde van de zestiger jaren tussen traditionele en marginaal gerichte theatermakers geslagen werd, is noch in Vlaanderen, noch in Nederland overbrugd.

2. Nederland herschikt opnieuw grondig zijn theaterlandschap. Het